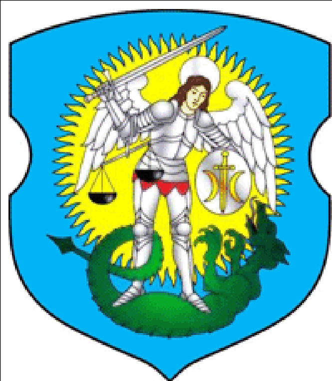

НЕЗАЛЕЖНАЯ ГАЗЕТА ШУМІЛІНШЧЫНЫ

СЬВІТАНАК

Беларусь, твой народ дачакаецца Залацістага, яснага дня! М. Багдановіч.

№8 (317) ЧЭРВЕНЬ 2022 ГОД

ВАНДРОЎКІ

«ТАЯМНІЦЫ КАЗЬЯНШЧЫНЫ»

Турыстычна-інфармацыйны пункт «Шуміліна» фізкультурна-аздараўленчага цэнтра сёлета распачаў работу па арганізацыі турыстычных экскурсій па маршруце «Таямніцы Казьяншчыны» «Ужо праведзены пяць паездак.

Паводле слоў інструктара-метадыста ФАЦ Ірыны Кулікавай. разнаваць нашу сінявокую Беларусь – гэта здорава і захапляльна. Хаця на практыцы часта атрымліваецца, што наш мясцовы люд не ведае розныя мясціны роднай краіны і зусім не ведаюць свой раён.

Адак усцешвае тое, што попыт на мясцовыя экскурсіі ёсць, асабліва ў "Год гістарычнай памяці".

На сёння метадыст Ірына Кулікава адзначае, што пакуль прапрацоўваліся розныя мясцовыя маршруты. Аднак, калі да іх звярнулася настаўніца Шумілінскай сярэдняй школы №2 Таццяна Вашадок з прапановай правесці экскурсію па мішневіцкай зямлі, справа значна хутчэй зрушылася. Такім чынам і з'явіўся дадзены экскурсійны тур «Таямніцы Казьяншчыны». Так, зараз Ірына Кулікава падкрэслівае, што змест мясцовай экскурсіі можа змяняцца ў залежнасці ад інтарэсаў турыстаў. Нядаўна вучні Шумілінскай СШ №2, наведалі новы экскурсійны маршрут ў глыбінцы Шумілінскага раёна.

Мястэчка Сіроціна

Народная памяць пра Падзеі Другой сусветнай вайны для беларусаў болей, чым святая. Так і на сіроцінскай зямлі вельмі яскрава адчуваецца гераізм і трагізм былых ваенных гадоў. Першы прыпынак быў на мемарыяльным комплексе ў Тропіне. Дзеці ўскладалі кветкі да брацкіх магілак савецкіх салдат, бо школьнікі ганарацца подзвігамі сваіх продкаў воінаў абаронцаў, калі знаходзіцца каля мемарыяла.

У поўнай меры прыходзіць разуменне пра генацыд народа Беларусі падчас гадоў Другой Сусветнай вайны, калі стаяць каля помніка расстраляным яўрэям – жыхарам Сіроціна. Дырэктар заказніка «Казьянскі» Аляксандр Дабравольскі, які добра ведае гэтыя мясціны, распавёў удзельнікам экскурсіі пра гісторыю Сіроціна. Гістарычная праўда палягае ў тым, што ў мінулым на вайны – гэта было вялікае яўрэйскае мястэчка, з трыма яўрэйскімі і адзіным праваслаўным храмамі. Затым вучні пабывалі на цэнтральнай плошчы, пабачылі на свае вочы рэшткі былой царквы.

Мястэчка Мішневічы

Мала хто ведае, што гісторыя мястэчка Мішневічы – гэта болей за пяць стагоддзяў(!) яго існавання. Таму найперш экскурсанты наведалі мураваныя фундаменты млына XIX стагоддзя, пабачылі піхту, якую пасадзіў вядомы селекцыянер Аркадзь Лапо, які нарадзіўся ў вёсцы Жданоўка, пачулі два варыянты легенд пра каменны крыж і сасну.

Вёска Казьяны

У вёсцы Казьяны турысты наведалі дубовую алею, якая была закладзена яшчэ ў XIX стагоддзі. Вельмі ўражваюць тыя дубы, якія з цяжкасцю ахопліваюць трое дарослых. Тут школьнікам распавялі гісторыю пра Кацярынінскі тракт.

А яшчэ Казьяншчына займела славу "партызанскага краю". Менавіта адсюль на нямецкіх захопнікаў хадзілі рэйдамі партызаны. Ад свайго бяссілля немцы вымяшчалі сваю злосць на мясцовых мірных людзях – спальвалі цэлыя вёскі разам з жыхарамі. Дагэтуль стаяць уздоўж дарогі абеліскі ў памяць вогненных вёсак: Дражакі, Зуёва, Ямішча... Памяць народная ніколі не згасне – ля абеліска вёскі Дражакі і турысты пасадзілі нарцысы, якія кожную вясну будуць нагадваць пра бясконцасць і неўміручасць жыцця.

Алесь Прыбярэжны

АЎКЦЫЁН

АБ'ЕКТЫ ЗА АДНУ БАЗАВУЮ

У чэрвені былі запланаваны аўкцыёны па продажы за адну базавую велічыню 19 аб'ектаў нерухомасці ў Шумілінскім раёне.

Як вядома, на тэрыторыі Шумілінскага раёна маецца шэраг "свабодных" будынкаў і збудаванняў, зямельных участкаў, якія магчымы быць куплены грамадзянамі або суб'ектамі гаспадарання. У далейшым яны могуць быць выкарыстаны: для прадпрымальніцкай дзейнасці, для выкарыстання ў якасці жылога памяшкання або вядзення асабістай падсобнай гаспадаркі. Магчыма рэалізацыя нерухомай маёмасці для наступнага яе зносу. Грамадзяне і арганізацыі могуць набываць невыкарыстоўваемую дзяржаўную маёмасць для разборкі на будматэрыялы.

Вы ўжо адкрылі сваю справу або плануеце яе пашыраць? І вам неабходны дадатковыя плошчы, а арэндная плата зараз высокая? Тады гэта прапанова менавіта для вас.

Зараз усяго за 32 рублі можна набыць аб'ект плошчай ад 100 да 3 тысяч квадратных метраў.

Крама ў г.п. Обаль.

21 чэрвеня будуць выстаўлены на продаж будынкі крам у вёсках Новікі, Міхалова, Палькавічы, Беркавічы, Цэўі, Казьяны, аграгарадку Амбросавічы, г.п. Обаль (вул. Вакзальная, 40), г.п. Шуміліна (вул. Зялёная, 25А), а таксама будынак вагавы ў г.п. Шуміліна (вул. Чыгуначная, 8). Плошчы магазінаў ад 100 да 240 квадратных метраў.

Ясла-сад у в. Дабрына.

22 чэрвеня адбудуцца аўкцыёны па продажы будынкаў былых устаноў адукацыі: школы ў вёсках Вялікія Лежні (357 кв. м), Сіроціна (2838 кв. м), Новікі (1326 кв. м), дзіцячыя сады ў Дабрына (800 кв. м), аграгарадку Крывое Сяло (197 кв. м).

22 чэрвеня адбудуцца аўкцыёны па продажы будынка канторы ў в. Сіроціна і будынка сталовай у аграгарадку Слабада. Дадзеныя аб'екты маюць зручнае месцазнаходжанне паблізу рэгіянальнай трасы Р114.

29 чэрвеня пройдзе аўкцыён па продажы будынка цэнтральнага цеплавога пункта (г.п. Шуміліна, вул. Сіпко, 41А) і будынка лазні ў аграгарадку Мікіціха.

Продаж аб'ектаў, якія не выкарыстоўваюцца, праводзіцца практычна штомесяц.

Інфармацыя па аб'ектах нерухомасці, запланаваных да продажу, размешчана на сайце Шумілінскага райвыканкама shu-milino. vitebsk-region.gov.by і ў Адзінай інфармацыйнай базе невыкарыстоўваемай дзяржаўнай маёмасці, прызначанай для продажу і здачы ў арэнду au.nca.by.

У раёне ёсць станоўчыя прыклады выкарыстання набытых на аўкцыёне аб'ектаў. Так, у будынку былога гатэля ў г.п. Шуміліна адкрыта зоамагазіна «Ральф», у будынку былой школы-сада ў в. Прыазёрная адкрыта вытворчасць швейных вырабаў, якая ў цяперашні час запрашае на працу швачак, шэраг крам былога райспажыўтаварыства працягваюць працаваць як прыватныя гандлёвыя аб'екты. Ёсць прыклады рэканструкцыі набытых будынкаў пад жылыя дамы.

Падрабязную інфармацыю па пытаннях набыцця ці арэнды не ўцягнутых у гаспадарчы абарот аб'ектаў нерухомасці можна атрымаць у аддзеле эканомікі Шумілінскага райвыканкама па тэл. (8-02130) 5-70-44.

Ян Вайтовіч

ПАРТАЛ ТВАЙГО ГОРАДА: HTTP://SHUMILINA.BY

УЛАДА

ДЗЕНЬ ПРЫЁМУ ЧЛЕНА САВЕТА РЭСПУБЛІКІ

На днях у Шумілінскі раён правёў завітаў член Савета Рэспублікі Анатоль Шчасны. Нагодай для візіту паслужыў гэтак званы "адзін дзень прыёму", які адбыўся 26 траўня па ўсёй Віцебскай вобласці.

Як і заўсёды, на лінію паступілі звароты, якія тычыліся жыллёва-камунальнай сферы, яшчэ адзін – быў па пытанню пенсійнага забеспячэння.

Да прыкладу, з просьбай садзейнічаць у вырашэнні пытання рамонту даха двухпавярховага дома да дэпутата звярнулася жыхарка аграгарадка Крывое Сяло Н. Зялёнка – пенсіянерка, былы педагог, інвалід. Па ўсяму бачна, што жанчына ўжо не першы год пакутуе ад дзіравага даху. Адметна тое, што яна неаднаразова звярталася за дапамогай у сельсавет і мясцовую гаспадарку, якой да нядаўняга часу належала жыллё. Праўда і тое, што на сённяшні дзень жыллёвы фонд быў перададзены УП ЖКГ. Зараз іншых прымальных варыянтаў жылля для пенсіянеркі пакуль што не маецца. Аднак і жыць у такіх умовах немагчыма, як прызналася заяўніца.

Па выніках скаргі сітуацыя высвятляецца мясцовымі чыноўнікамі, але ж і было прынята рашэнне: на працягу чэрвеня правесці абследаванне даху дома. Пры гэтым да 1 верасня ўказана зрабіць яго рамонт.

Таксама з праблемай камунальнага характару прыйшоў на прыём і жыхар райцэнтра А. Карлік. Мужчына паскардзіўся, што ў падвале шматпавярхоўкі, дзе ён жыве, стаіць вада, а ён пражывае на першым паверсе, таму і пакутуе ад вільгаці. Бадай што, мясцовыя камунальнікі праблему ведаюць, але ж, як заверыў заяўнік, яны выпраўляць яе не збіраюцца.

Было абяцана, што ў бліжэйшы час санітарная служба райцэнтра абследуе санітарны стан падвала. Паводле плана правядзення бягучага рамонту, быў агучаны каментарый намесніка начальніка аддзела архітэктуры і будаўніцтва, жыллёва-камунальнай гаспадаркі райвыканкама Ірыны Карпавай. Як было абяцана, летам у доме будзе зроблены рамонт адмосткі.

Напрыканцы прыёму дэпутат Шчасны запэўніў заяўнікаў, што ўсе гарачыя пытанні будуць знаходзіцца на строгім асабістым кантролі.

Алесь Шумскі

ГАНДАЛЬ

ВУЛІЧНЫ ГАНДАЛЬ У ШУМІЛІНЕ

У Шуміліне стаў пашыраецца вулічны гандаль. На днях тут з'явіліся дзве крытыя гандлёвыя пляцоўкі.

Першы гандлёвы навес месціцца побач з кіёскам «Табакерка» каля чыгуначнага вакзала, другі адкрыты ў мікраёне «Верхняга горада» – побач з магазінам «Міні-маркет».

Трэці навес многія шумілінцы ведаюць – ён ужо не першы год месціцца ў раёне МСО, каля магазіна «Тамара-гандаль».

Цяпер гаспадні-агароднікі рэалізуюць тут расаду таматаў, перцаў, капусты, кветак і інш.

Цэны на тавар дагаворныя.

М. Амбросаў

АДПАЧЫНАК

АДПАЧЫЦЬ АД ГОРАДА ПРОСТА

Здаецца, што на сённяшні дзень набыць дом у вёсцы для адпачынку па кішэні не ўсім. Што тут можна зрабіць?

Як аказалася, у нашым раёне, таксама ёсць садовае таварыства з характэрнай назвай «Дачнае», дзе і жывуць сучасныя адпачываючыя дачнікі. Месціцца гэтае таварыства паміж вёскамі Язвіна і Ужляціна, што само па сабе ўжо плюс у плане транспартнай лагістыцы. Кожны гараджанін зможа дабрацца сюды без асаблівых праблем, як на аўтобусе, і на поездзе.

Усіх прыбываючых сюды гасцей дачны пасёлак сустракае вывескай і стэндам з аб'явамі. Углыбіню пасёлка вядзе грунтовая дарога.

Паводле старшыні таварыства Тамарай Баранавай, гэта самае лепшае месца ў свеце, дзе цішыню парушаюць толькі спевы птушак ды піск камароў па вечарах.

Асабісты ўчастак спадарыня Тамара набыла восем год таму. За гэты час разам з мужам яго добраўпарадкавалі, давялі да ладу дом, пабудавалі гаспадарчыя памяшканні. Тут маецца ўсё для поўнавартаснага адпачынку: веранда, альтанка, лазня, газон, агарод – ёсць усё і для працы на зямлі, і для добрага адпачынку. Усё залежыць ад творчай натуры гаспадароў, кожны размяшчае тут што захоча: і казачныя персанажы, і імправізаваныя ручаі з масцікамі, і мора кветак, і сосны з елкамі.

Апошнім часам заўважана, што з кожным годам усё болей участкаў займае моладзь. Маладзёнаў захапляецца прырода, а з іх працаздольнасцю яны хутка і ладна яны з усім спраўляюцца.

Зараз на кожным участку рупяцца людзі – завіхаюцца ў агародзе выкарчоўваюць кустоўе, змагаюцца з пустазеллем, завіхаюцца ў агародах.

Цяпер у садовым таварыстве «Дачнае» налічваецца аж каля 300 участкаў, пры гэтым занята дзесці 130. Так што для мноства жадаючых можна лёгка зрабіцца дачнікам. Для афармлення ўчастка трэба звярнуцца службу «адно акно» райвыканкама, праўда сама працэдура абыдзецца нятанна – ў 350-400 рублёў. І яшчэ: на кожнага чалавека можна аформіць 15 сотак.

Тэрыторыя таварыства добраўпарадкавана: тут маюцца дзве кантэйнерныя пляцоўкі, тры грамадскія калодзежы. Раз на тыдзень сюды прыязджае аўталаўка.

Варта дадаць, што некаторыя гараджане так упадабалі свой "райскі куток", што жывуць на лецішчах амаль круглы год.

Алесь Шумскі

КРЫМІНАЛ

АБАКРАЛА КЛІЕНТАЎ НА 58 ТЫСЯЧ

Маладая работніца дзяржбанка ў Шуміліне выкрала ў кліентаў болей за Br58 тыс.

Пракуратура Віцебскай вобласці накіравала ў суд Шумілінскага раёна крымінальную справу па абвінавачанні 32-гадовай жанчыны. Жанчыну абвінавачваюць у замаху на крадзеж грашовых сродкаў шляхам мадыфікацыі камп'ютарнай інфармацыі ў асабліва буйным памеры. Па папярэдніх матэрыялах справы, спецыяліст па абслугоўванні прыватных кліентаў у падраздзяленні аднаго з банкаў Шуміліна з чэрвеня 2020 па кастрычнік 2021 года спрабавала выкрасці сродкі грамадзян і банка ў суме Br95 тыс.

Як высветлілася затым у ходзе справы, фігурантцы крымінальнай справы ўсё ж удалося завалодаць больш за Br58 тыс., да таго ж жанчына паспела распарадзілася імі па сваёй патрэбе. «У астатняй частцы абвінавачаная не давяла свой намер на крадзеж да канца па незалежных ад яе абставінах. Нанесеную шкоду яна кампенсавала ў поўным аб'ёме, – пракаментавалі ў абласной пракуратуры. – Крымінальная справа знаходзілася ў вытворчасці УСК па Віцебскай вобласці. Пасля вывучэння матэрыялаў у пракуратуры Віцебскай вобласці прыйшлі да высновы аб абгрунтаванасці абвінавачання, аб'ектыўным даследаванні акалічнасцяў злачынства і пагадзіліся з кваліфікацыяй учыненага».

Вядома, што раней у дачыненні да абвінавачанай абралі меру стрымання ў выглядзе падпіскі аб нявыездзе. Пракурор пакінуў яе без змен.

Падчас следства жанчына нанесеную шкоду кампенсавала ў поўным аб'ёме.

Крымінальная справа знаходзілася ў вытворчасці ўпраўлення Следчага камітэта Рэспублікі Беларусь па Віцебскай вобласці. Былай работніцы банка прад'яўлена абвінавачанне па артыкуле 14 і часткы 4 артыкула 212 КК – спроба крадзяжу маёмасці шляхам мадыфікацыі камп'ютарнай інфармацыі ў асабліва буйным памеры. Санкцыі гэтага артыкула прадугледжваюць пазбаўленне свабоды на тэрмін ад 5 да 12 гадоў.

Жанчына знаходзіцца пад падпіскай аб нявыездзе, гэтую меру стрымання пракуратура пакінула без зменаў да суда.

Сяржук Крупскі па матэрыялах УУС

КУЛЬТУРА

ЦЫМБАЛІСТЫ СТАЛІ ЛАЎРЭАТАМІ

Восем цымбалістаў Шумілінскай дзіцячай школы мастацтваў сталі лаўрэатамі міжнароднага фестывалю "Мы выбіраем свет".

Як паведаміла настаўнік па класе цымбал ДШМ Алена Скорынава, фестываль праходзіў упершыню, але з-за наяўнай эпідэміялагічнай сітуацыі адбыўся ў анлайн-фармаце.

Заяўкі на ўдзел у конкурсе падалі творчыя калектывы і школы мастацтваў з 12 краін – Расіі, Рэспублікі Сербскай, Сербіі, Грузіі, Англіі, Егіпта, Перу, Аўстрыі, Вялікабрытаніі і іншых. Толькі беларускіх устаноў адукацыі і творчых калектываў на фестывалі было прапанавана больш за 30.

– Ініцыятарамі ўдзелу ў фестывалі былі нашы хлопцы, – распавяла Алена Скарынава. – Некаторыя з іх дэбютавалі ў гэтым конкурсе і ўвайшлі ў лік прызёраў. Выступленне канкурсантаў суправаджалася пад акампанемент фартэпіяна ў выкананні педагога ДШМ Тацціяны Гутаравай.

Так, Улада Халсціннікава і Сцяпан Голубеў сталі лаўрэатамі гэтага міжнароднага фестывалю і заваявалі дыпломы першай ступені. Творчыя скарбонкі Эліны Пушняковай, Ані Рабцавай, Машы Шыёнак, а таксама сясцёр Каці і Тані Лукач папоўніліся дыпломамі другой ступені. Дыплом лаўрэата трэцяй ступені заваявала самая юная ўдзельніца, сямігадовая першакласніца Лена Асташонак.

Дабіцца высокага музычнага майстэрства дзецям дапамагаюць шумілінскія педагогі – сямейны падрад Алены і Вольгі Скорынавых. Апошняя, дарэчы, сама ўдзельнічала ў фестывалі (пад акампанемент малодшай сястры Марыі), дэманструючы асабісты прыклад вучням, і ў сваёй узроставай катэгорыі таксама стала абсалютнай пераможцай.

Пераклад з расейскай рэдактара vitvesti.by

АГРАСЯДЗІБЫ

ТУРЫСТЫЧНАЯ КАРТА ШУМІЛІНШЧЫНЫ

У пачатку чэрвеня група ў складзе зацікаўленых службаў правяла агляд аграэкасядзібаў Шумілінскага раёна. Была пастаўлена мэта – ацаніць іх гатоўнасць да новага сезона адпачынку. Апроч таго, неабходна было высветліць, ці маюць патрэбу ў канкрэтнай дапамозе або ў кампетэнтнай кансультацыі тыя гаспадары, якія аказваюць турыстычныя паслугі.

Як вядома, усяго на сёння на тэрыторыі нашага раёна ўжо дзейнічаюць чатыры аграэкасядзібы. На гэты раз тры з іх былі наведаны адказнымі асобамі падчас аб'езду.

Аграэкасядзіба «Ерашова»

У ліку тых першых руплівуцаў, якія пачалі развіццё агратурызму ў нашым раёне, была спадарыня Антаніна Шэдзько з вёскі Ерашова Мікалаеўскага сельсавета. Бадай што, яе аграэкасядзіба самых першых адпачываючых прыняла яшчэ ў 2008 годзе. А цяпер у сярэднім за год тут праводзяць свой вольны час каля дваццаці гасцей. Не выключэннем быў і мінулы 2021 год.

Гаспадыня сядзібы адразу зрабіла стаўку найперш на дабрабыт і камфорт адпачываючых. Зараз аграэкасядзіба «Ерашова» – гэта экалагічна чысты драўляны дом з мансардай і спадарожнікавым тэлебачаннем, ёсць лазня, закрытая альтанка, мангал для гатавання шашлыкоў. У якасці бонусу залічваецца той факт, што гасцявы домік, які разлічаны на шэсць чалавек, размешчаны на беразе ракі Заходняя Дзвіна. Да таго ж у мінулым годзе тут быў усталяваны пірс, усталяванне якога зрабіла адпачынак каля вады найбольш зручным і камфортным. Цяпер для сем'яў, якія жадаюць не толькі вырвацца ад гарадскога шуму і мітусні, але і пабыць у камфортных умовах на прыродзе –гэта ёсць самае ідэальнае месца.

Аграэкасядзіба «Лясны домік»

Яшчэ пяць год таму прадпрымальны спадар Юрый Валяўка запланаваў занятак у сферы аграэкатурызму. Для гэтай мэты адмыслова пачаў пошукі дамоў, якія месціліся б у далечыні ад гарадской мітусні ды тлуму. Нават падыходзілі і такія закуткі прыроды – дзе практычна адсутнічае мабільная сувязь, а гэта ў вёсцы Шашы. Зараз гэта мясціна ператорана ў «Лясны домік», дзе гаспадар заўсёды чакае адпачываючых. Месца і сапраўды глухое – аднаго боку тут палягаюць непралазныя балоты, а з другога – побач працякае Заходняя Дзвіна. Ідэальныя архаічныя складнікі – сама дзікая прырода і цішыня.

У аграсядзібе маецца восем спальных месцаў – у самой лазні на 2-м паверсе і ў доме. Дарэчы, усё ў сваім гасцявым доме спадар Юрый робіць уласнымі рукамі, нават мэблю.

І гэта яшчэ не ўсё. Спадар Юрый Валяўка займаецца развядзеннем сартавых пладова-ягадных культур. На сённяшні дзень у яго налічваецца болей за 100 гатункаў, толькі аднаго вінаграду займеў 12 гатункаў.

Варта дадаць, што сам спадар Юрый па спецыяльнасці – прафесійны повар, які амаль 15 год адпрацаваў у розных рэстаранах расейскай сталіцы – горада Масквы. У выніку і выходзіць, што на фоне краявідаў беларускай прыроды можна паспрабаваць стравы практычна з любога кутка свету.

Аграэкасядзіба «Чараўніцкае возера»

Відавочна, што гэта ёсць самы папулярны аб'ект аграэкатурызму на Шумілінышчыне. Лічбы кажуць самі за сябе – толькі з пачатку бягучага году тут ужо адпачыла каля ста чалавек. На чым грунтуецца яго папулярнасць? Напэўна, сакрэт палягае ў тым, што аб'ект знаходзіцца ўсяго ў чатырох кіламетрах ад Шуміліна (у вёсцы Лескавічы). Цалкам верагодна і ў тым, што дачка гаспадара Надзея Хахлова актыўна рэкламуе адпачынак у «Чараўніцкім возеры» ў кантактных групах сацыяльных сетках.

Што найбольш тут падабаецца гасцям?

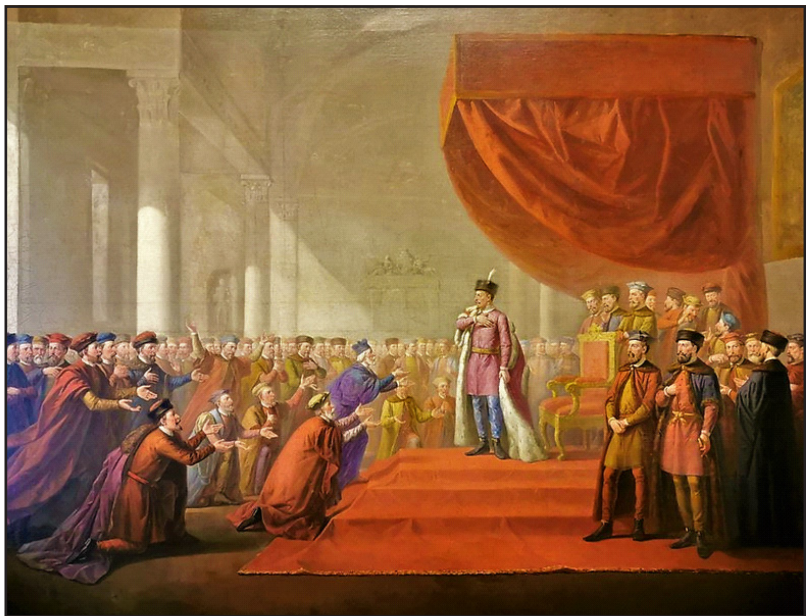
Так, даспадобы прыйшоўся і грыль-домік, дзе можна бавіць час летнімі вечарамі, і фітабочка, у якой нават можна падлячыцца, і арыгінальна прыгатаваны шашлык. Апроч таго, у «Чараўніцкім возеры» узвялі новую лазню. На будучае гаспадары маюць багата планаў. Да прыкладу, такую экзотыку, як адкрыць «дзікі домік». Ён будзе без вады і без электрычнасці, а спаць госці змогуць на драўляных насцілах.

М. Амбросаў

АДУКАЦЫЯ МАСКОВІІ

ЯКІЯ ЗАХОДНЕРУСКІЯ МАНАХІ МАСКВУ АДУКОЎВАЛІ

Еўрапейская цывілізацыя ў класічным яе выглядзе ўпершыню з'явілася ў Маскоўскай дзяржаве ў вобразе заходнерускага манаха, які вучыўся ў езуіцкім калегіуме. Сёння шырокая расійская грамадскасць не гатовая прызнаць, што ў XVII стагоддзі Украіна і Беларусь сталі ў культурных адносінах значна вышэй за Маскоўскае царства. Якім чынам гэта адбылося і пры чым тут царкоўны раскол, раскажам у гэтым артыкуле.

Стэфан Баторый засноўвае Акадэмію і ўніверсітэт у Вільні. Вікенцій Смакоўскі.

У сучаснай расійскай гістарыяграфіі агульнапрынятай ідэяй лічыцца канцэпцыя «прарубання акна ў Еўропу» царом Пятром І. Але задоўга да Пятра адукаваныя колы Масковіі ўжо былі знаёмыя з каталіцкай Заходняй Еўропай праз пасярэдніцтва Рэчы Паспалітай, а калі казаць больш дакладна, Украіны і Беларусі.

Вось што аб гэтым пісаў слынны расійскі гісторык XIX ст. Васіль Ключэўскі: «Западноевропейская цивилизация в XVII в. приходила в Москву прежде всего в польской обработке, в шляхетской одежде. Впрочем, сначала даже не чистый поляк приносил её к нам. ...Западнорусский православный монах, выученный в школе латинской или в русской, устроенной по ее образцу, и был первым проводником западной науки, призванным в Москву».

На канец XVI — сярэдзіну XVII ст. Масква — дальняя перыферыя Еўропы. Ці не Еўропы нават. Часам на картах таго часу еўрапейска-азіяцкую мяжу праводзілі акурат па ўсходняй мяжы Вялікага Княства Літоўскага. У той час, калі Мікола Гусоўскі пісаў на лаціне сваю «Песню пра зубра», а доктар медыцынскіх навук і выпускнік Падуанскага ўніверсітэта, палачанін Францыск Скарына друкаваў у Празе «Псалтыр», Маскоўская дзяржава толькі яшчэ пачынала адыходзіць ад ардынскай спадчыны.

Першыя праваслаўныя і свецкія школы ва ўсходнеславянскім свеце ўзнікаюць у канцы XVI стагоддзя таксама на тэрыторыі Рэчы Паспалітай, прычым стваральнікі яны на ўзор польскіх каталіцкіх школ і перш за ўсё — езуіцкіх калегій.

Першым усходнеславянскім універсітэтам стала заснаваная ў 1576 годзе Канстанцінам Астрожскім на тэрыторыі цяперашняй Украіны Астрожская акадэмія. Яе фундатар быў сынам таго самага Канстанціна Іванавіча Астрожскага, ваяводы Кіеўскага, які перамог маскавітаў у знакамітай бітве пад Воршай. Касцяк выкладчыцкага складу новага ўніверсітэта склалі былыя прафесары Кракаўскага ўніверсітэта.

Амаль у той жа час у Вільні Вялікім князям Стэфанам Баторыем быў падпісаны прывілей аб адкрыцці ў сталіцы ВКЛ яшчэ адной вышэйшай навучальнай установы — Віленскай акадэміі.

Праз некалькі год у Полацку з'яўляецца Полацкі іезуіцкі калегіум ужо як сярэдняя навучальная ўстанова. Усё гэта сведчыць аб існаванні на тэрыторыі Вялікага княства агульнадзяржаўнай навучальнай палітыкі.

На той момант у Маскоўскай дзяржаве, фармальна праваслаўнай краіне, не было ніводнай праваслаўнай навучальнай установы, не кажучы ўжо пра свецкія.

Культурная каланізацыя Масковіі з захаду

Не дзіўна, што суіснаванне Маскоўскага царства побач з невымерна больш адукаванай Заходняй Руссю прывяло, у рэшце рэшт, да калапсу старамаскоўскай традыцыі і культурнай каланізацыі Масковіі з захаду. Гэты працэс пачаўся яшчэ ў першай палове XVII ст.

У 1649 годзе Аляксей Міхайлавіч запрашае ў Маскву для «выпраўлення» Бібліі, гэта значыць для перакладу з грэчаскага і наступнага выдання, шэраг выкладчыкаў з Кіева-Магілянскай акадэміі, заснаванай у 1632 годзе выдатным украінскім рэлігійным дзеячам, мітрапалітам Пятром Магілам.

У тым жа 1649 годзе акольнічы маскоўскага цара Фёдар Міхайлавіч Рціщчаў перавёз у Андрэеўскі манастыр у Маскве каля трыццаці манахаў з Кіева-Пячэрскай лаўры і іншых заходнерускіх манастыроў і арганізаваў там школу для перакладу замежных кніг, а таксама навучання мясцовых манахаў старажытным мовам. Ужо да сярэдзіны стагоддзя маскоўскія і нават правінцыйныя манастыры аказаліся перапоўненыя выхадцамі з Украіны і Беларусі.

Але ўсё гэта было нішто ў параўнанні з тым культурным «нашэсцем», якое пачалося пасля Трынаццацігадовай вайны 1654–1667 гг.. Далучэнне да Маскоўскага царства Левабярэжнай Украіны з Кіевам і масавы ўгон у палон адукаваных беларусаў прывялі да таго, што ў складзе дзяржавы з'явілася праслойка людзей, нашмат больш дасведчаных у рэлігійным і культурніцкім плане, чым большасць мясцовых жыхароў.

Далучэнне Украіны стала ключавой падзеяй для царкоўнай рэформы патрыярха Нікана. З аднаго боку, яно надало ёй неабходны імпульс: розніца ў абрадах паміж Маскоўскай і Заходнерускай традыцыямі павінна была быць ліквідавана, а самі абрады ўніфікаваны — прычым выбар быў зроблены на карысць заходнерускай формы. З іншага боку, далучэнне Кіева аблегчыла іміграцыю праваслаўных святароў з тэрыторыі Рэчы Паспалітай, якія і склалі кадравы касцяк для правядзення Ніканаўскай рэформы.

Такім чынам, першапачатковым штуршком было выпраўленне рэлігійных тэкстаў, праведзенае кіеўскімі манахамі. За ёй ішлі ўслед і іншыя навацыі: ўвядзенні па заходнерускім узоры, напрыклад, замена ранейшых унісонных спеваў на шматгалосныя. Натуральным чынам маскоўская версія царкоўнаславянскай мовы выціскаецца з ужытку і замяняецца заходнерускай.

Плынь еўрапеізацыі зусім не абмяжоўвалася царквой. Яна закранула і царскі двор: напрыклад, настаўнікам дзяцей Аляксея Міхайлавіча стаў выхадзец з ВКЛ Сімяон Полацкі.

Чалавек са стандартнай для рускіх інтэлектуалаў таго перыяду біяграфіяй: беларус, выпускнік Кіева-Магілянскай акадэміі, вучыўся ў Віленскай езуіцкай калегіі, затым перайшоў ва ўніяцтва, вярнуўся ў праваслаўе і, нарэшце — зрабіў бліскучую кар'еру ў Масковіі. Сімяон, самы вядомы маскоўскі літаратар сваёй эпохі, навучыў будучага цара Фёдара Аляксеевіча і царэўну Соф'ю польскай мове і лаціне.

Яшчэ ў большай ступені ўсё гэта датычыцца свецкай культурнай традыцыі — яе ў Маскве папросту не было, і яна была цалкам запазычаная з Заходняй Русі.

Можна сказаць, што на канец XVII ст. культурная эліта Масковіі цалкам складалася з этнічных беларусаў і ўкраінцаў. Рэфармаваная царква аказваецца цалкам і поўнасцю вотчынай выхадцаў з заходнерускіх земляў, уплыў якіх толькі ўзмацняецца.

З 127 архіерэяў у 1700–1762 гадах 70 былі ўкраінцамі ці беларусамі. Так, першыя шэсць галоўных членаў Святога сінода да 1757 года былі ўраджэнцамі Рэчы Паспалітай або гетманства і выпускнікамі кіеўскіх навучальных устаноў…

(скарочана)

Ілля Дняпроўскі
budzma.org

БЕЛАРУСЬ - ЕЎРОПА

ЛУКАШЕНКО НЕ ХОЧЕТ ПОПАСТЬ В САНКЦИОННУЮ И ИЗОЛЯЦИОННУЮ БЕЗДНУ…

Война в Украине продолжается сотый день. Экс-сотрудник МИД Беларуси, аналитик Европейского совета по международным отношениям (ECFR) Павел Слюнькин поделился с Филином мнением, чем эти три месяца обернулись для нашей страны.

— Еще совсем недавно Чехия лечила белорусов, прошедших через Окрестина. Сегодня же Прага отказывает белорусам в визах. Подводя итоги первых ста дней войны в Украине, что бы вы отнесли к главным ее последствиям для Беларуси: для правящего режима и для белорусов?

— Если говорить о режиме Александра Лукашенко, то он не воспользовался той возможностью, которую ему давал этот региональный кризис. Я не знаю, он не смог этого сделать из-за той зависимости от Кремля, в которую он попал к февралю 2022-го. Или же он и правда не ждал, что война действительно начнется.

Но факт в том, что эта война, этот большой кризис давал ему возможность снова презентовать себя в роли миротворца. В том случае, конечно же, если бы нападение не происходило с белорусской территории.

Мы наблюдали повтор ситуации 2014-го, но куда более серьезной в плане рисков. Я думаю, не глядя на токсичность его репутации после 2020-го, если бы Беларусь заняла нейтральную позицию, заявила бы, что не позволит нападать на Украину со своей территории, что будет добиваться переговоров, например, у себя, не будет признавать оккупированные территории частью России, повторяя озвученное восемь лет назад, все это очень помогло бы Лукашенко выйти из международной нелегитимности и изоляции.

На него снова посмотрели бы иначе, исходя из прагматических оценок, учитывая те риски, которые российская агрессия в Украине несет странам Евросоюза, блоку НАТО, глобально — всему миру.

Война давала Лукашенко прекрасные возможности снова выйти на контакт с европейцами, выкарабкиваться из глубочайшей международной изоляции. И мы помним, что в первые дни ему позвонил президент Франции. Но это не получило продолжения.

Наверное, потому что Лукашенко уже находится в той ситуации, когда он ничего не может сделать. Он пытается минимизировать последствия санкций для себя, для своего режима, экономики. Опять же, ему очень некомфортно из-за статуса соучастника агрессии, но и с этим он ничего не может поделать.

Таким образом, главное последствие — режим не смог использовать войну в свою пользу… ОБСЕ не считает Беларусь стороной конфликта, но в резолюции ООН от 1974-го черным по белому написано: страна, предоставляющая свою территорию для агрессии в отношении третьей стороны, также является агрессором.

Именно такую позицию заняло международное сообщество — большинство стран мира и практически все страны Запада.

…Лукашенко безусловно не хочет попасть в ту санкционную и изоляционную бездну, в которую сейчас летит Россия. В чем его, я думаю, убеждает его политическая интуиция, инстинкт. Да и война, похоже, надолго. Поэтому он не стремится на дно вместе с Москвой, пытаясь с помощью имеющихся у него инструментов презентовать себя несколько иначе.

Если говорить о демократических силах, о гражданском обществе, то вспомним, как изображали белорусских сторонников перемен в 2020-м в европейской прессе. Как тех, кто укрепляет демократию, один из столпов. Как надежду европейской демократии на фоне того, что тогда происходило в Польше, Венгрии, популярности правых партий во Франции и Германии.

Война, в которую режим втянул Беларусь, автоматически изменила образ белорусов на образ агрессоров. Мне кажется, в этом есть определенная победа Лукашенко, неожиданная и для него самого. Это те плюсы, которые он получил от войны.

Своим соучастием в войне он бросил тень абсолютно на всех и все: и на тех, кто критикует власть в стране или за ее пределами, и на тех, кто в тюрьме, и кто воюет на фронте, и на белорусский паспорт. Забыт образ белоруса-демократа — снова вернулся образ диктаторского режима, который еще и в войне участвует…

(скарочана)

Сергей Василевский
gazetaby.info

МЭНЭДЖЭР ДЗЯРЖАЎНАСЦІ

ВАЦЛАЎ ІВАНОЎСКІ — ЧАЛАВЕК, ЯКІ ЗАКЛАДВАЎ ПАДМУРКІ БЕЛАРУСКАСЦІ

7 чэрвеня адзначаецца дзень нараджэння чалавека, імём каторага нармальная дзяржава мела б за гонар назваць Нацыянальную бібліятэку і размясціць яго партрэт на грашах. Сам я яго лічу галоўным мэнэджэрам беларускай дзяржаўнасці.

Кажуць, што беларускі рух шмат у чым стварыла кніжка. А без гэтага чалавека гэтай кніжкі не было б, альбо невядома калі б яна была і якой. 142 гады гадоў таму нарадзіўся мой хэдлайнер пачатку мінулага стагоддзя Вацлаў Івaноўскі. Дзякуючы яму нацыянальны рух сто гадоў таму атрымаў магутны штуршок.

Паехаў вучыцца ў Піцер, сабраў студэнтаў-беларусаў у кучу і зацеяў "аванцюру". У часы, калі кніжка па-беларускай была такой жа рэдкасцю, як і кнігі на лiўскай мове сёння, а яшчэ і забароненай, ён выдае грошы заробленыя на студэнцкай практыцы на набыццё гектографа і пачынае выдаваць на забароненай мове ўлёткі, адозвы і ўрэшце кніжкі. Збірае вакол сябе маладых энтузіястаў. Ва ўласнай кватэры вучыць з імі культуру і гісторыю Беларусі. Там яны прыдумаюць першыя краўдфандынгавыя праекты і пачынаюць збор сродкаў. І самае важнае - рэалізуюць іх.

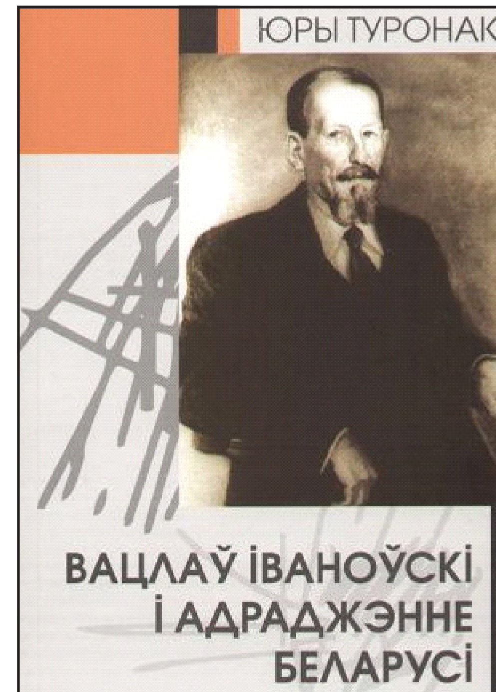
Іваноўскі бачыць, што беларускія дзеці не маюць уласнай азбукі. Ноў проблемс. Ён піша яе сам, на лацінцы. Замест sz, cz, ż піша š, č, ž. Бачыць, што па-беларуску няма тэхнічнай і навуковай літаратуры - пачынае перакладаць сам і просіць рабіць гэта іншых. Бачыць, што кнігі не трапляюць да чытача - сам стварае сетку распаўсюду. Яны прадаюцца ў Менску, Гародні, Магілёве, Піцеры, Вільні, Варшаве і г.д.

Пазней пачынаецца вышэйшы пілатаж. Калі ў Расейскай імперыі здымаецца забарона на беларускую мову, ён засноўвае выдавецтва "Загляне сонца і ў нашэ ваконца", якое робіць рэвалюцыю ў мазгах беларусаў. Упершыню ў гісторыі кнігі па-беларуску выходзяць масава. Тысячнымі накладамі. Але проста выдаваць - мала. Трэба ж знасці аўтараў. І як вы думаеце, якое імя адкрыў Іваноўскі? Самога Купалу. Гэта дзякуючы яму невядомы нікому Іван Луцэвіч выдаў сваю першую кнігу "Жалейка" і быў уцягнуты ў беларускі нацыянальны рух. Тое самае з Цёткай і процьмай іншых. Дарэчы, гэта Іваноўскі выдаў зборнік вершаў Янкі Лучыны, абдурыўшы цэнзуру, што гэта балгарская паэзія.

Іваноўскі выдае драматургію, што спрыяе развіццю тэатральных труп. Выдае першыя сельскагаспадарчыя кнігі для сялян на іх мове. Выдае навуковыя кнігі, аўтараў мала дык просіць пісаць сваю сястру, якая вучылася ў Кембрыджы. Тая, дарэчы, пісала пра Беларусь і ў ангельскія выданні. Выдае больш і больш мастацкай літаратуры, а гэта, вядома, стымулюе літаратараў пісаць больш і больш. Гэта ўжо сотні тысяч асобнікаў. Так ён стварае маладую беларускую інтэлігенцыю. Без гэтых кніжак нічога б не было. Бо што тады прыцягвала б новую кроў? Не было б ніякіх нацыянальных кадраў. І гэта ніякае не перабольшванне. Правадыром нацыянальнага -- яго перад І сусветнай вайной так назваў Максім Гарэцкі. Не верыць Гарэцкаму ў мяне няма падстаў.

Іваноўскі ўцягвае ў беларускія справы мецэнатку Радзівіліху, дапамагае стварыць выдавецтва Беларускай сацыялістычнай грамады, самай крутой беларускай палітычнай сілы на той час. Пераязджае ў Вільню і там таксама стварае двіжуху.

Іваноўскі не бачыў праблем, каб супрацоўнічаць з рускімі, палякамі і немцамі, калі іх дзеянні супадалі з беларускімі інтарэсамі. Гісторык Юры Туронак назваў яго рацыянальным рамантыкам, які з нічога стварыў нешта. Не пашкадуйце часу на кніжку "Вацлаў Іваноўскі і беларускае Адраджэнне".

Сёння добрая нагода.

www.facebook.com/hurnievic

РАСІЯ

РОССИЙСКИЕ ЭЛИТЫ ВЫНУЖДЕНЫ БУДУТ КАК МОЖНО БЫСТРЕЕ ОТСТРАНИТЬ ОТ ВЛАСТИ РУКОВОДСТВО

Почему Россия не может победить в войне с Украиной, и выйдут ли российские военные с вилами к кремлевской площади — об этом Филин побеседовал с политологом, директором Центра стратегических и внешнеполитических исследований Арсением Сивицким.

Были опубликованны полученные от одного из украинских разведывательных органов аудиозаписи, на которых российские полковники матерят руководству РФ. Полковник Максим Власов сравнивает потери российской армии на войне в Украине с потерями на советско-финской войне. Его собеседник — полковник, военный медик Наро-Фоминского военного госпиталя в России Виталий Ковтун также не сдерживает эмоций и говорит, что скоро с вилами пойдет к кремлевской площади.

Насколько реалистичен такой сценарий — чтобы российские военные открыто протестовали против участия войны в Украине?

— Думаю, что не нужно списывать этот сценарий со счетов. Это связано с тем, что еще до начала войны ряд высокопоставленных отставных военных, которые до сих пор сохраняют корпоративные связи с армейским сообществом, предупреждали российское руководство о том, что если Россия начнет войну против Украины, то она может закончиться для нее стратегическим поражением.

В частности, о подобном риске говорил и генерал-полковник Леонид Ивашов, который адресовал обращение Владимиру Путину от имени общероссийского собрания офицеров с призывом не начинать войну с Украиной, а также отставной полковник Генерального штаба Вооруженных сил РФ Михаил Ходоренок, который еще за несколько недель до российского вторжения в Украину в своей статье «Прогнозы кровожадных политологов» детально описал, как будет развиваться этот конфликт на поле боя.

Он же предупредил, что российская армия столкнется с существенными трудностями, а сам этот конфликт для России будет крайне кровопролитным, затяжным и не соответствующим национальным интересам России.

Во многом эти предупреждения транслировали позицию высшего армейского командования РФ, включая министра обороны Шойгу и начальника Генштаба Валерия Герасимова, которые были с самого начала против проведения так называемой «специальной военной операции», так как тех сил и средств, которые накапливались на границе с Украиной перед началом конфликта (около 150 тысяч), было недостаточно, чтобы провести данную «операцию» успешно против государства, чья военная организация насчитывала более 500 тысяч человек, из которых не меньше половины обладали опытом участия в боевых действиях.

Изначально российские вооруженные силы готовились к совершенно другому сценарию — вводу «миротворческого» контингента на фактически занятые «ДНР/ЛНР» украинские территории и сдерживания возможного силовой реакции ВСУ в ответ на признание Кремлем их независимости.

Однако решение о начале этой «специальной военной операции» было принято Владимиром Путиным в очень узком кругу единомышленников, прежде всего под влиянием российских спецслужб — ФСБ, Росгвардии и ФСО. Это стало неприятным сюрпризом для российского армейского командования, которое даже выразило свой протест.

Именно по этой причине на первом этапе операции министр обороны и начальник Генштаба ВС РФ были выведены из процесса принятия решений. Они пропали тогда на значительное время из публичного пространства.

К тому же не было единого командующего этой «операцией». Вначале проведением операции руководил Кремль в лице Владимира Путина в ручном режиме на основании прямых директив верховного главнокомандующего, направляемых командирам подразделений на поле боя.

После того, как стали очевидны провалы в планировании и в проведении этой «операции» со стороны непосредственно спецслужб и Кремля, российское руководство было вынуждено вернуть Шойгу и Герасимова к процессу принятия решений, а также был назначен единый командующий этой «операцией» — командующий войсками Южного военного округа генерал армии Александр Дворников.

По сравнению с первым этапом, когда российские вооруженные силы понесли очень серьезные потери из-за непрофессионализма в подготовке данной «операции» и управлении со стороны российского руководства и спецслужб, с назначением военных и включением их в процесс принятия решений потери российских войск стали снижаться, а действия российских войск стали более осторожными.

Россия не может победить в этом конфликте, потому что она не готовилась к нему соответствующим образом, у нее отсутствуют необходимые финансовые, военные и дипломатические ресурсы для успешного ее завершения на выгодных для Кремля условиях.

Россия находится в геополитическом одиночестве, ее агрессию осуждают или не поддерживает практически все мировое сообщество, что было неоднократно отмечено в процессе голосования за соответствующие резолюции Генеральной ассамблеи ООН.

Наконец, не нужно забывать, что с выделением Украине со стороны Соединенных Штатов ленд-лиза, а также с формированием проукраинской коалиции в Рамштайне, который на сегодняшний день включает уже около 50 стран, Россия, по сути, вынуждена вести борьбу в этом конфликте не только с Украиной, но и также с ее союзниками, в числе которых государства ЕС и НАТО, Азии, Ближнего Востока и Африки.

…И, конечно же, как уже бывало в истории, поражение в этой войне может стоить нынешнему российскому руководству политической карьеры и даже привести к перевороту, в котором армия или спецслужбы традиционно играют ведущую роль.

Поэтому так или иначе не исключен сценарий, при котором российские элиты, включая военные, для того, чтобы предотвратить полную катастрофу в связи со стратегическим поражением, будут вынуждены как можно быстрее отстранить от власти политическое руководство.

Которое, как мы видим, не всегда адекватно оценивает собственные возможности, подменяет повестку развития повесткой войны и разрушений, а по факту действует в ущерб нацинтересам России.

…То есть раскол внутри российской элиты, который открыто проявился во время заседания Совбеза РФ 21 февраля, случился еще до начала «специальной военной операции». А это одно из базовых и необходимых условий для любого переворота.

(скарочана)

Яна Соколова
gazetaby.info

Заснавальнік: Салодкі Сяргей Аляксандравіч
Рэдактар: Шчамлёў Аляксандр Міхайлавіч

Адрас рэдакцыі: 211262, Шумілінскі раён, п/а Амбросавічы. E-mail: alex81852@gmail.com Тэл. 3-73-74, маб. +375299870742.
Газета выдаецца з верасня 2000 г.

Падпісана да друку 15.06.2022 у 19.17
Наклад: 290 асобнікаў.
Выдаецца адзін-два разы на месяц на беларускай і расійскай мовах.

Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы дзеля палемікі, не падзяляючы пазіцыі аўтараў.
Друкуецца пры дапамозе аднадумцаў.
Распаўсюджваецца бясплатна дабраахвотнікамі.